

שני ההישגים של שכטר

בתגובה לאירון הספרים היהודי, הגי סגל, דיוקן 9.15.1943

יצא תגי סגל לאוסף הגניזה בקיימברידג' חוזר נפעם, ובצדק. מדובר באוצר. אין מקביל לה לתרומה של הגילוי הזה לתולדות היהודים. ראו כמה אנו מתרגשים מחפירה ארכיאולוגית שחשפה פעמון זהב קטן, שאולי היה צמוד לשולי ארדתו של כהן. כעת שערו מה מוזר לל גילוי של מאות אלפי ממצאים כתובים, המשתרעים על פני אלף שנים, ואשר מתעדים את חייהם של יהודים מכל רחבי תבל. האוצר הבלום הזה, קו פרשת מים בזרקה היהודית, שני תגלה ונגאל על ידי הרב פרופ' שלמה (סר) לומון) זמן שכטר לפני למעלה ממאה שנה, טרם נחקר עד סופו. הגילויים שעוד נכתבו לנו יהיו מופלאים.

אך איזה פגם אני מוצא ברשימתו המרתקת של סגל? קרתנות. במקום להציג ממד מרכזי נוסף לסיפור החשוב הזה, הוא בוחר להשתבלל במים מוכרים. ראוי היה, ולו רק מתוך הכרת הטוב, שיחלוק עם קודאיו פרט אחד נוסף על האיש החזירפעי הזה, הרב והפרופסור, תלמידי מיד חכם ואיש מדע פורץ דרך, מנהיג יהודי שהגשים בחייו לא שיא אחד, כי אם שניים: גילוי הגניזה הקהידית והקמת תנועת ענק בעם היהודי, התנועה הקונסרבטיבית.

עם כל הכבוד לניר'ג' ודנליזם, זה חשוב יותר מהשאלה אם סגל הרגיש בנחו להסתובב בקמפוס של קיימברידג' כשהוא חובש כיפה. הקשר בין שני השיאים בחייו של שכטר אינו מקרי, הוא מזהותי. היהדות הקונסרבטיבית היא בתה החוקית של 'חוכמת ישראל', אותה תנועת משכילים שבזכותה לומדים היום מדעי היהדות באקדמיה. בטבעיות רבה, כאילו מער לם נהגו כך, סיפר סגל על חוקרים העוסקים בחילופי גרסאות בין כתבי יד שונים של המד קרא, המשנה וכתבים אחרים. הרי האדנתדוכי סיה דאז הכריזה מלחמת עולם על הפילולוגיה, חקר הטקסט העתיק המקודש בכלים מדעיים. הרב שכטר, מאידך גיסא, היה התגלמות הד מות הזו - איש האמונה ואיש המחקר.

הוא לא היגר לארה"ב כי קיבל 'הצעה אקדמית שאי אפשר לסרב לה ממכון לימוד קונסרבטיבי בניר'ודק', אלא עזב מגדל שן אקדמי שאין שני לו, קיימברידג', כדי לעי מוד בראש הסמינר התיאלוגי היהודי, מוסד שבקושי היה מוכר אז. בשמו העברי, 'בית המד חדש לרבנים באמריקה' הוא ממשיכו של 'בית המודש לרבנים בברסלאו', המוסד הנודע של 'חוכמת ישראל' שבו לימדו הרב פרופ' זכריה פרנקל ופרופ' היינריך צבי גרץ, ושהיה ערש האסכולה הפוזיטיביבית-היסטורית. כשעזב לשם העניקה לו קיימברידג', בצעד חריג, כמאה פריטים מאוצרות הגניזה. היום הם שוכנים שם לצד עוד כ-43 אלף פריטים מהגניזה. 'אחרי קיימברידג', אוסף הגניזה בסמינר התיאלוגי היהודי הוא השני בגודלו בעולם, סיפר חוקר התלמוד הנודע פרופ' דוד קרמר, העומד בראש

מאמר מאת יזהר הס בתגובה לרשימתו של חגי סגל על ביקורו באוסף הגיזה הקהירית בקיימברידג'

האוסף בעשוד האודון.

שכטר היגר לאמריקה כי ראה את הנולד. הוא התבונן בהשתאות במיליוני היהודים שהיגרו אליה מאירופה - 2 מיליון יהודים בין 1880 ל-1930 - והבין שאלמלא תמציא היהדות את עצמה מחדש ואלמלא ישכילו רבניה ומנהיגיה לבנות גשר בין המסורת הדתית לעולם המודרני ויפתחו מסודות עם שינוי, יאבדו יהודים אלה לעם היהודי. הוא הגיע כדי לעמוד בפרץ. הוא לא הגה את היהדות הקונסרבטיבית, שנהגתה לפניו בגרמניה, אך הוא הקים את התנועה הקונסרבטיבית.

שכטר היה ענק רוח ובולדוד. הסמינר התיאלוגי היהודי הסמך עד היום אלפי רבנים, ומשנת 1985 גם רבות. בשיאה, באמצע המאה העשרים, הייתה התנועה הקונסרבטיבית בית הורם היהודי הגדול בעולם. נכון, היום היא במשבר בצפון אמריקה, אך בל ימחר איש לה ספירה. זהו זרם שהשכיל להמציא עצמו מחדש, וגם כאן עוד נכתבו הפתעות.

סגל התעלם מחייו של גואל הגניזה. הוא ידע לספר לנו על רב הסטודנטים בקיימברידג' ('תושב תקוע') או על חוקר ישראלי אחד שפגש שם ('מזיכרון יעקב שלנו'), אבל שכח להזכיר את 'מכון שכטר' ואת בית המדרש לרבנים על שם שכטר, שניהם בירושלים. וזיכרון יעקב היא אכן שלנו, בין היתר משום שאדו התאום של שכטר, ישראל יעקב שכטר, היה בין מייסדיה.

החיים היהודיים רחבים מר"ת אמות של אדתודוכסיה. הם לא רק חשובים, אלא גם מר תקים. הרי אין כאן שאלה מי צודק ומי לא, זהו רק עניין של הכרה, מקסימום להוקיר. אפשר ללמוד איש מדעו מבלי שנאבד מזהותנו. מי שמשוכנע ביהדות שלו לא צריך להקטין את האוד. מי שמאמין לא מפחד, לא?

עו"ד יזהר הס, מנכ"ל התנועה המסורתית

